

Szerkesztőség kiad-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
u. 10. (Brassai-utca) 10
Telefon: Szerkesztőség
39 kiadóhivatal — 977
N. Sz. — 556

UJKELLÉT

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 480
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 kel
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1.30

1925 szeptember 7 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 206 szám

5685. Elul 18

A Népszövetség harmincötödik ülészaka

Tegnap délelőtt megkezdődött a Népszövetség új ülészaka és már az első ülések azt mutatják, hogy a teremben nincsen meg az a nyugodt atmoszféra, amelyre a napirenden lévő kérdések megoldásához feltétlenül szükség volna. Súlyos teherként nehezedik a delegátusok feje fölé a mossuli kérdés és a határok megállapítása Irak és Törökország között. A Népszövetség kiküldött bizottsága, amely néhány héttel azelőtt tért vissza Irakból Genfbe, az érdektel felek egyikét sem elégti ki jelentésével, aminek következtében a Népszövetség az ismert régi eszközöz nyul, nevezetesen kitolja a megoldást bizonytalan időre és ezzel a viszálykodó feleknek, különösen pedig Törökországnak további tápot ad a petroléuméhes Anglia elleni propagandára.

A mossuli kérdés megoldásának elhalasztása csak súlyosbítja az előzsi helyzetet, amely a szíriai események után amugy is igen bonyolult. Kétségtelenül megállapítható, hogy a török delegátusok rendkívül harcias utasításokkal érkeztek Genfbe és magatartásukat merészen befolyásolja a Szíriában és Marokkóban hallatszó ágyudörgés, valamint az arab törzsek általános nyugtalansága. Ebből a szempontból nézve, a mi számunkra is az volna kívánatos, hogy a mossuli kérdést barátságosan oldják meg. Ha a török delegátuson azzal a titkolt reménnyel kezdenek hozzá a tárgyalásokhoz, hogy a szíriai zavargások átterjednek az angol mandatárius területekre is, úgy Nagybritannia képviselői bizonyára annál konokabban fogják megvédeni a maguk érdekeit és valószínűleg nem fogják elmulasztani, hogy az újonnan kinevezett palesztinai fő kormányzó, lord Plumer tábornagy, igazi hivatására és szándékolt katonai akcióira irányítsák a tárgyalóterem figyelmét.

Ami az európai problémákat illeti, az osztrák kérdés az, amely előtérben áll. Hivatalos körökben biznak abban, hogy Ausztria kívánságait az eddiginél nagyobb rokonszenvvel és megértéssel hallgatják meg a Genfben összegyűlt diplomaták. Itt elsősorban arra a jelentésre

gondolnak, amelyet a Népszövetség két szakértője, Layton és Rist urak terjesztettek be és amely szerint Ausztria feltétlenül életképes állam, sőt ha a szomszédaitól vámkedvezményeket, valamint nagyobb külföldi kölcsönöket kapna, úgy határozott fejlődés vár rá. Kétségtelen azonban, hogy miként a politikában, úgy a gazdasági életben sem csupán az anyagi szempontok az irányadók. Az érzelmi momentumok itt is fontos szerepet játszanak. Azok az események, melyek a legutóbbi napokban játszódtak le Ausztriában, semmiképpen nem alkalmasok arra, hogy a szomszéd államokat valami különösebb barátságra hangolják. Az osztrák delegátusoknak sok dolguk lesz, amíg meggyőzik a genfi diplomatákat arról, hogy a néhány nappal ezelőtt rendezett csatlakozási tüntetés komolyabb jelentőség nélkül való. Az ilyen időszertelem demonstrációk rossz bevezető diplomáciai tárgyalásokhoz.

A sorozatos tüntetések, amelyek a cionista kongresszus alkalmával adódtak elő, rendkívül rossz hatást tesznek ezenkívül azokban a körökben, amelyekből Ausztria a külföldi kölcsönöket várja. Nem kell majd csodálkozni, ha a külföldi pénzemberek tartózkodással fognak viselkedni az osztrák kölcsönkérések iránt. Egy kölcsönnek nem csupán anyagi fedezet és megfelelő kamatláb kell. A kölcsönadó erkölcsi és pszichológiai biztosítékokra is igényt tart. A pénzemberek biztosak akarnak lenni abban, hogy a kölcsönvevő, ebben az esetben Ausztria, nem fog majd könnyelműen olyan helyzetet teremteni, amely fizetőképességét gyöngítheti. A kampószerűsítés zavargások, amelyek a kormány legnagyobb erőfeszítésével voltak csupán elnyomhatók, nemcsak a zsidó-kongresszus egyes résztvevőit, hanem olyan hatalmas pénzkapacitásokat is az ország gyors elhagyására kényszerítették, akik az osztrák kölcsön folyósításánál nem éppen kis szerepet játszottak volna. A sovinizta és klerikális sajtó izgató cikkei, a lázító plakátok és röpcédulák formális megtagadása volt minden pénzügyi garanciának. Nehéz napok várnak Genfben az osztrák kormányra.

A világbéke tizenkét pontja

A Népszövetség üléséről a következő részletes tudósításunk számol be:

A Népszövetség 35-ik ülészakát csütörtök délelőtt 11 órakor nyitották meg. A delegátusok előzőleg egy titkos ülést tartottak, amelyen a napirend huszonhárom pontját állapították meg. Nemsokára ezután Briand megvitatta a nyilvános ülést, amelyen a következők vesznek részt: Chamberlain (Nagybritannia), Scialoja (Olaszország), Ishii (Japán), Quinones de Leon (Spanyolország), Hymans (Belgium), Mellefrance (Brazília), Unden (Svédország), Duca (Románia), Veverka (Csehszlovákia) és Guani (Urugvaj). A román delegációban Ducan kívül a következők foglalnak helyet: Titulescu meghatalmazott miniszter, Petrescu Comnen, genfi román követ, Elena Vacarescu asszony, Sextil Pascaria és Mircea Diuvara egyetemi tanárok, mint szakreferensek és Alexander Constantinescu külügyi államtitkár. Duca külügyminiszter és államtitkára két hétig maradnak Genfben és remélik, hogy ezalatt letárgyalják azokat a kérdéseket, amelyek Romániát különösen érdeklik. A bizottság többi tagjai a konferencia végéig maradnak.

A mossuli kérdés, az általános várakozás ellenére, az első ülésen nem került szóba, hanem csupán néhány jelentéktelenebb ügyet vitáztak el. Ezután, Rendis görög külügyminiszter és Munir bej török delegátus beleegyezésére, a Konstantinápolyban élő görög állam-polgárok és a Nyugatráciában élő török ki-

sebbségek ügyét, Ishii japán delegátus referátuma alapján, a decemberi ülésre halasztották.

Az osztrák probléma

A nyilvános üléssel egyidejűleg tartotta meg első tárgyalását a Népszövetség pénzügyi bizottsága, amely elsősorban a Bécsből visszerkezett szakreferensek jelentését hallgatta meg. Majd elhatározták, hogy egy külön osztrák bizottságot állítsanak össze, amelynek elnöke Painlevé francia miniszterelnök lesz, kivül pedig Chamberlain (Anglia), Scialoja (Olaszország) és Benes (Csehszlovákia) lesznek a bizottság tagjai. Az osztrák delegáció, amely dr. Ahrer pénzügyminiszterből, dr. Joasch, dr. Léderer és dr. Grimm szakreferensekből áll, csak a holnapi nap folyamán érkezik Genfbe.

A Népszövetség új ülészakán, az osztrák kérdés, a mossuli probléma és az derdélyi telepések ügyein kívül, valószínűleg egy rendkívül érdekes javaslatot is tárgyalni fognak, amelyet dr. Sigmund Münz, bécsi író terjesztett be a faji és osztálygyűlölet leküzdésére vonatkozólag. A figyelemreméltó memorandum, amely konkluziójában egy nevelésügyi tanács felállítását javasolja, a következő tizenkét pontból áll:

A faji és osztálygyűlölet leküzdése

1. Egy erkölcsi kánont (utmutatót) kell kidolgozni az összes fajok tanítói és tanulói számára, elsősorban azonban a hattól-huszonnyolc éves életkorban levőknek, amely azonban semmi-

képen nem a vallási oktatást pótolná, hanem az lenne a célja, hogy az ifjúságban megölje a nemzeti gőgöt és az ellenfél, valamint az idegenek tiszteletére nevelje.

2. Tanácskozás tárgyát képezné, vajjon ezt a nevelésügyi tanácsot a már meglévő intellektuális liga keretében állítsák-e fel, vagy pedig ettől független szerv legyen. En azt javasolom, hogy tekintettel a világbékére való jelentőségére, önálló szervként működjen.

3. A Népszövetség nevelésügyi tanácsa vegye ellenőrzés alá a világon forgalomban lévő összes történelmi és olvasókönyveket és irtsa ki belőlük a nemzeti sovinizmus és a vallási türelmetlenség mérgét.

4. Nemzetközi felügyelet gyakoroltassék a gyermekjátékok, mozgószínházak és a zene fölött.

5. Különös figyelem fordítandó a diákság és a különböző nemzeti pártok között fennálló összefüggésre.

6. Ankétokat kell rendezni a fiatalság körében pusztító alkoholizmus fölött, mert ez a szenvedély édestestvére és fejlesztője a túlzó nacionalizmusnak. Meg kell szüntetni a párba-jokat és a különböző brutális diákbravurokat.

Iskola és sajtóellenőrzés

7. A Népszövetség küldjön ki szakértőket a különböző államok iskoláiban uralkodó szellem felülvizsgálására és amennyiben valahol követségreméltót, vagy, ellenkezőleg, kivételrevalót találnak, tegyenek erről jelentést, hogy tapasztalataikat további vizsgálatuk során felhasználhassák.

8. Nemzetközi felügyelet alá kell helyezni a világ összes sajtójait, természetesen a sajtó-és gondolatszabadság figyelembevételével, nehogy azok izgató tartalmu cikkeket közölhessenek.

9. Ankétokat kell rendezni a különböző államokban észlelhető olyan szellemi áramlatokról, melyek a polgári és nemzetközi béke veszélyeztetésével fenyegetnek.

10. Mindezeket az ellenőrzéseket, felülvizsgálásokat és ankétokat a Népszövetségben képviselt országok kormányaival egyetértőleg kellene végrehajtani.

11. A nemzeti nyelvek mellé egy világnyelvet kell bevezetni a Népszövetséghez tartozó összes államokban. Elsősorban az angolt ajánlom világnyelvül, de tekintetbe jöhetne más élőnyelv is, esetleg a francia, vagy a spanyol.

12. Népszövetségi nagykövetségek és konzulátusok állítandók fel nemcsak azokban az államokban, amelyek a Népszövetségi liganak tagjai, hanem Németországban, az Északamerikai Egyesült Államokban is.

A memorandum mellé Sigmund Münz megszívü és sürgető felhívást intézett a világ összes intellektueljeihez. Értesülésünk szerint a Népszövetség magáévé fogja tenni a memorandum legfőbb pontját, annál is inkább, mert azok, nagy általánosságban, megfelelnek a Népszövetség alapításánál lefektetett wilsoni elveknek. A memorandum tárgyalására, hír szerint, Genfben érkeznek a világ legnagyobb és leghaladottabb írói és tudósai, közöttük Romain Rolland, Henry Barbusse, Gerhardt Hauptmann, George Brandes, Sigmund Freud és még sokan.

Angol flottatüntetés a török partokon

Genf, szeptember 5. A népszövetségi tanács tegnapi zárt ülésén foglalkozott a romániai magyar telepések ügyével. A kérdés valószínűleg ma kerül a tanács plénuma elé. A zárt tárgyalás lefolyásáról eddig részletek nem kerültek nyilvánosságra.

A mossuli kérdés megindult vitájában a törökök Angliát azzal vádolják, hogy a török partok mentén cirkáló flottájával pressziót akar gyakorolni magatartásukra.

Konstantinápolyi sürgönyök azt jelentik,

hogy Anatólia nyugati partjain egy angol flotta gyakorlatozik és a szmirnai vizeken különösen nagy izgalmat keltett, amint egy angol páncélos cirkáló-hajó harcserű lövészgyakorlatokat tartott. A Dardanellák és a Boszporusz körül is angol hajók állanak.

Torpedónaszádokról sűrűn érkeznek esetenként angol matrózok Gallipoliba azzal az ürüggyel, hogy a háboruban elesett bajtársaik sirját látogatják meg. A Boszporuszon angol őrnaszádok cirkálnak és tengeralattjárók siklanak át a Fekete tengerre. Mind ennek nem lehet más célja, mint az, hogy a török kormányt megfélemlítse a moszuli tárgyalások kérdésében.

Londonból ezzel szemben hivatalos cáfolatot adtak ki a török állításokkal szemben. Angol csapatok e cáfolat szerint sohasem hatoltak be a demarkációs vonalon túl fekvő területekre és az angol flotta rendes földközi-tengeri manőverei semmi összeköttetésben nincsenek a moszuli kérdéssel.

Jubilál az amszterdami portugál zsinagóga

Amszterdamból jelentik: A portugál zsinagóga fennállásának kétszázötvenéves fordulójára alkalmából nagy ünnepségeket rendeztek, amelyek az egész zsidó lakosság és a nemzsidók is résztvettek. A lapok ünnepi cikkeiben méltatták az évfordulót. Az amszterdami portugál zsinagógában még ma is ugyanazok a szokások vannak érvényben, mint alapításuk idején. Az összes tisztviselők, kezdve a főrabbitól a templom szolgálójáig, ugyanazt a háromszögletű kalapot viselik, ugyanazt a talárt és ugyanolyan rövid nadrágot. A jubileum alkalmával a templomban megjelent a királynő képviselője, a koronatanács alelnöke, Hollandia miniszterelnöke, Amszterdam polgármestere, a portugál konzul és a nagyobb városok zsidó hitközségeinek képviselői, köztük Lisszabon és Madrid képviselője is. Amikor a tóratekerceket körülvitették, a menet élén azzal a tórával haladtak, amelyet a zsidók Spanyolországból való menekülésük alkalmával, több mint négyszáz évvel ezelőtt magukkal hoztak. A tóratekerce ez alkalommal eredeti köpenybe volt burkolva, ugyanabba, amelyet a menekülés alkalmával hoztak a zsidók.

Ez a pár sor, amelyet a táviró a híradás szűkességével ad tovább, egy két felejthetetlen napot idéz bennem vissza, háboru előtti szép órákat, amikor ott csatangoltam az amszterdami csatornák körül és kijöttem a gettóba.

Már akkor sokat vesztett régi eredetiségéből a gettó. Ugy tizenöt évvel ezelőtt talán divat volt, vagy mi, hogy a gettók házait mindenütt lehordták. Így volt ez Rómában és Frankfurtban is. Itt csak a régi Rothschild-ház maradt fenn, egyedül és unottan állott a sötétzöld barokk kétemeletes épület az üres telken, a zeg-zugos sikátorok és a sötét kapugádorok a közéletben mind eltűntek.

Amszterdamban is akkor folyt a getto-lerombolásnak ez a rumlija. Bár ott a getto nem jelentette azt a sok kint és megaláztatást, mint sok más város zsidó részében. Inkább a Spanyolországból emigráltak egymáshoz bujó aziliama volt, ahol a zsidók vallási szervezkedése mégis könnyebb körülmények között fejlődhetett, mint azokban a gettóban, ahol lehetetlen adókkal nyomorították a zsidó közéletet és a Talmud és kodexek elégetésével bántották a zsidó kultúrát. Itt — ha a későbbi kiközösítés átkával terhelt is — a rabbinizmus tagadása is megszülethetett Baruch Spinoza agyában. A hivatalos amszterdami zsidóság ma sem vesz róla tudomást, ma sem, amikor már márványba vésvé van megjelölve az a gettóház, ahol született és amikor Hágában már szobra van a nagy bölcselőnek. Ezt a házat is a kegyelet átmenti az utókornak. A többiek közül már alig áll egy-egy. Hatalmas paloták emelkednek a régi házak helyén, ott a halcsarnok, amelynek árusai azonban ma is, éppúgy, mint egykoron, szinte kizárólag zsidók. A csatornák azonban a régi kép mítsém változott. Az ócskavassal megrakott vitorlások, az élelmiszert szállító csónakok csak arrafelé cirkálnak és a csendes városnak csak ezen a részén hallani hangos szót.

A portugál templom körül is minden régi ház eltűnt, csak az aggok háza guggolt a maga ódságában, komoran és elhagyottan a közelben.

Josef Israels ennek az udvarában teremtette meg a világ egyik legmodernebb, legújabb, legfrissebb képét. A legmodernebbet ebben az ódsi házában öreg zsidókról. A portugál templomban minden a régi. A samesz csudát is mutat bent a templomban: a frigszekrényt díszítő egyik oszlopon papagály rajzát, amelyet maga a természet skicelt a gömbölyű fába. Ugy beszél róla, annyi áhitattal, mint a hinduk a mandragora gyökérről és épolyan áhitattal nyújtja ki kezét az adakozásért, mint hasonló esetben az olasz kolduló barátok.

Csodálatos a Portugáliából oda származott zsidóság konzervatívizmusa. A legtintélyesebb és leggazdagabb zsidók között találja az ember a legvallásosabbakat és a zsidó kultúra iránt legmelegebben érdeklődőket. Vannak ügyvédek és orvosok, államférfiak, sőt művészek is, akik reggel nem mennek addig hivatásuk

A kormány zálogháztulajdonost akar a kolozsvári kamara élére állítani

Az ipari szakosztály már benyújtotta a jelölési listát. Telfes zürzavar a választások körül. A Sfatul ma délelőtt értekezletet tart

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kereskedelmi és iparkamarai választások helyzete, bár a jelölési határidőtől csak egy két nap választ el, egyre kusztalibb lesz. Erdély és Bánátban egy-két kamarától tekintve, a jelölések iránti megállapodásokat kormánybeavatkozással sikerült megbontani, miáltal teljesen bizonytalan helyzet keletkezett. Különösen súlyos következményekkel járt a beavatkozás a kolozsvári kereskedelmi és iparkamaránál. Rámutatunk már azokra a tisztán politikai és az egyes személyek érdekeit szolgáló törekvésekre, amelyet a kormány beavatkozásával elősegít. A kormány politikai beavatkozása a legbágyabb bizonytalanságot idézte elő. Hétfőn délelőtt jár le a jelölési határidő, de még mindig nem lehet tudni, hogy vajjon a kormány élni fog-e azon joggal, hogy az igazgatótanács tagjainak felét kineveze.

Miután az erre vonatkozó tárgyalások a vármegyeházán a kulisszák mögött folynak, az egyes érdekcsoportok tájékozatlanok afelől, hogy a jelöléseket teljes számban ejtsék-e meg, vagy pedig azoknak a kombinációknak figyelembevételével, amely szerint a kormány élni fog a kinevezés jogával.

A kolozsvári választások helyzete az utóbbi napok folyamán teljesen tisztázódott, mert egy a kereskedelmi, mint az ipari szakosztálynál az érdekeltek egységes megállapodásra jutottak, miáltal remélték, hogy az iparkamara élére olyan emberek kerülnek, akik a gazdasági életben szerzett tapasztalataik és érdemeik alapján arra leginkább hivatottak. Ez a törekvés azonban egy kis csoport konkolyhíntése következtében nem érvényesülhetett. A kormány ennek a kis csoportnak az érdekeit kívánja szemelőtt tartani és ezért még olyan áldozatokra is képes, amelyek a közérdek ellen vannak. Ennek a kis csoportnak az élén, mint azt már többször közöltük, egy Iliescu nevű kolozsvári zálogháztulajdonos áll, aki eddig egyetlen alkalommal sem mulasztott el, ha arról volt szó, hogy a közéletben szerepet vállaljon. A kormány most ezt a zálogháztulajdonost mindenáron be akarja juttatni az igazgató tanácsba és ezért számítani lehet arra, ha az ipari szakosztály nem is, de a kereskedelmi szakosztálynál ki fogja jelölni igazgató-tanács tagjainak felét.

Az ipari szakosztály ma délelőtt már beterveztette a választási elnökhöz egy jelölési listát, amely listát a paritás figyelembevételével a nagy-, közép- és kisiparosok közös megállapodással állították össze.

A kereskedelmi szakosztály listáját, amely tudvalevőleg szintén a különböző érdekcsoportokkal való előzetes megállapodása alapján jött létre, holnap a Kereskedők Tanácsa értekezletén terjesztik elő a tagoknak és hétfőn nyújtják be a választási elnökhöz. Ezen a kandidáló listán ugyancsak érvényesül a paritás elve. A két jelölési névsorát it közöljük.

Kereskedelmi szakosztály: I. csoport: (kézműaru.) Jonescu Mihály, Petricas Emil, Berger Dezső, Biró Andor, Horosz Ignatz 5 tag. II. csoport: (élelmiszer.) Tuffly Richard, Décei L. Aurél, Pascu Valér, Léb Miksa, Dali M. Mihály 5 tag.

III. csoport: (fa- fém, műszaki.) Pop Sever, Blaga Emil, Keresztes István, Sebestyén Dávid 4 tag.

után, amíg a portugál templom melletti bet hamid rasban át nem tanulmányoztak egy-két oldal talmudot, vagy öt-hat misnát kommentárokkal. És este ismét a rövid istentiszteleti imák után vallásfilozófiát és bibliát hallgatnak valamelyik zsidó tudóstól.

Az államéletben résztvevő zsidók mindig szerették, hogy a hollandiai udvar és a kormány megismerje a zsidó instituciókat. Innen van az, hogy minden nagyobb zsidó eseményénél a királyi ház épügy képviselteti magát, mint a kormány, lejönnek a gettóba, gölába öltözötten, rendjelesen, autón és diszkocsin. És tiszteletet éreznek nyilván nemcsak a régi falak és régi tora-pergamentek, hanem a régi nép iránt is, amely ősiségével együtt örök frissességét is megtartotta a derék hollandusok között. (sz. i.)

IV. csoport (bankok, biztosítók, ügynökök, szállítók) Comsa Jonel, dr. Gyárfás Elemér, Schwartz Jakob, Somogyi Miksa, 4 tag.

V. csoport (vegyészet): Róza Mór, 1 tag. VI. csoport (kiskereskedelem): Romanoviciu Gligor, Jilescu Juon, Reiner, Meyer Mihály és Atanasiu, 5 tag, összesen 24 tag.

Ipari szakosztály (már benyújtott lista): VII. csoport (bőripar): dr. Farkas Mózes, Laurenti János (Beszterce) 2 tag.

VIII. csoport (malom, élelmiszer): dr. German Laurint, Lázár Simon (Torda), Ractiu Dominic, Fritz Jakob, 4 tag.

IX. csoport (fém és bánya): Szántó Miklós, Schwartz Márton, Blaga Romulus, 3 tag.

X. csoport (fa- és építőipar): Negrutin János, Hevesi József, Moldován Antal, 3 tag.

XI. csoport (konfekció, nyomda): dr. Bornemisza Sebestyén, 1 tag.

XII. csoport (kisipar): Vajas György, Kisfaludi Árpád és Albert József, 3 tag, összesen 16 tag.

Érdekes, hogy az ipari szakosztály a névsor összeállításánál olyan gondot fordított a paritásra, hogy abban még a politikai paritás is érvényesítve van. A kandidáltak között van: 8 nagyiparos, 8 kisiparos. Ezek viszont úgy vannak összeválogatva, hogy 4 liberális, 4 nemzeti, 4 zsidó, 4 pedig magyar.

Ma délután különben pozitív formában az a hír terjedt el, hogy a kormány csupán a kereskedő-szakosztályból fog kinevezni 12 tagot, az ipari szakosztálynál azonban nem fog kinevezési joggal élni. Ebben az esetben — mint értesülünk — a kereskedő-szakosztály kisebbség-tagjai a fennmaradt helyekre egy önálló listát fognak állítani.

Itt említhetjük meg, hogy tegnap híradásunkkal kapcsolatosan a Sfatul Negustoresco vezetősége annak közlésére kért fel, hogy a polgármesterhez a kormány elé terjesztés végett benyújtott listán nem eszközölt változásokat, csupán megjelölte, hogy az ötödik kategóriánál még nincsen teljesen tisztázva a jelölés kérdése.

A franciák nagy csapatmegerősítéseket küldenek Szíriába

(Páris, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia fővárosban általános feltűnést keltett a hadügyminiszternek az a rendelkezése, hogy Gamelin brigádparancsnok-tábornokot Sarrail generális mellé kinevezték a levantei francia csapatok főparancsnokává. A kormány hivatalos közlést is tett a kinevezésről, amelyben az új intézkedést röviden az új szíriai helyzettel indokolja.

A kinevezéssel kapcsolatban a kormánynak az a szándéka, hogy nagy megerősítést küld Szíriába, hogy Szuaida felmentését meggyorsítsa. Mibelyt a csapatok a frontra érkeznek, azonnal megindulnak a katonai akciók. A főváros politikai köreiből nagy várakozással tekintenek az újítások elé. Azt hiszik, hogy Sarrail tábornok nem fogja megtűrni magam mellett az ujonnan kinevezett főparancsnokot és inkább visszavonul.

* Temesvári előfizetőinkhez! Temesváron Bachus János az Uj Kelet kézbesítője (lakik II. Burkus-u. 19., napközben a Lloyd-kávéház előtti ujságbódében), aki a kézbesítésre vonatkozó mindennemű észrevételt elintézi.

Az erdő Tanácskozá

(Cluj-Kolozsvár tudósítójától.) Az érdeklődést tanus gresszus iánt. En hogy a kongressz horderejű problém hogy az erdélyi z csolatai lesznek a nemzeti mozgalom számosan jöttek különösen a Bá Atlantic-kávéház kiai és magyarora beillett volna néh konferenciának. sokan jöttek fel általában elég o között. Nem is művészi plakátjai, tartama alát ig hirdették, hogy a csolódott inmar a

Az erdélyi zsidó tusa vett részt a választott delegátus dr. Brisker Esék delegátusok listáj együtt, így alak Deutsch Mór (Lug marossziget), dr. K Minthygy dr. Koh Hitabdut-frakcióba schaft tagjainak sz egyes bizottságokba siüket biztosítani t schaftba a két b Bierert és dr. Teo egyetlen magyarors Nissant. Az erdélyi Bierer kétizben i numában és héber i cionista kérdéseken a kongresszus fig ságra, amelynek P szervezetnek hatható delegátusok tevék bizottságok munkála hogy a politikai bizi több fontos javaslat

A k Sokkal nagyobb a munkának, amely cionisták a szorosan gezték. Így például tárgyalásokat Leo M vezetőjével és Nach zsidóságot általános egyik megbeszélésen rikai főbíró is, aki zott, ahol a népszöv Általában megállap közvélemény egyre az erdélyi zsidóság legén a szívén vise hogy az amerikai zs már a legközelebbi megismerkedjenek az helyzetüket behatár

A máramarosi zs a cionista vezetése háromtagu zsidó dele céllal, hogy kieszközö nia létesítését Pales több fontos megbeszé dr. Artur Ruppín, Zsidó Gyarmatosító a Nemzeti Alap jeru S. Kaplansky, a tagja, valamint az Friedemann. Az ő nagyobb szimpátiával nia létesítésének terv gátást helyezték kilá Dr. Ruppín és dr. a legközelebbi he hogy a máramaros

Az erdélyi zsidóság a bécsi kongresszuson

Tanácskozások a külföldi zsidóság vezéreivel. Akció a máramarosi zsidóság érdekében. Czur Salom jövője

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 5. Az Új Kelet tudósítójától.) Az erdélyi zsidóság szokatlan nagy érdeklődést tanúsított a XIV. cionista világkongresszus iránt. Ennek oka nemcsak abban keresendő, hogy a kongresszus napirendjén rendkívül nagy horderejű problémák szerepeltek, de főként abban, hogy az erdélyi zsidóságnak egyre intenzívebb kapcsolatai vannak az épülő Zsidóországgal és a zsidó nemzeti mozgalommal. Erdély különböző városaiból számosan jöttek fel a kongresszusra vendégként s különösen a Bánát volt erősen képviselve. Az Atlantic-kávészter teraszra, amely az erdélyi, szlovákiai és magyarországi cionisták találkozóhelye volt, beültek volna néha egy kisebb fajta erdélyi cionista konferenciának. Magyarországból ugyancsak igen sokan jöttek fel a konferenciára s a magyar szó általában elég otthonos volt a Kongzertbausz falai között. Nem is szólva arról, hogy az Új Kelet művészeti plakátjai, amelyeknek a kongresszus egész tartama alatt igen sok béműlője volt, beszédesen hirdették, hogy a magyarajku zsidóság is bekapcsolódott hamar a zsidó országépítési munkába.

Az erdélyi Landsmannschaft

Az erdélyi zsidóságnak tudvalevőleg öt delegátusa vett részt a kongresszuson. Minthogy a megválasztott delegátusok közül dr. Fischer József és dr. Brisker Ezekeel nem mehettek el Bécsbe, a delegátusok listája, a leont pótdelégátusokkal együtt, így alakult: dr. Fischer Tivadar, dr. Deutsch Mór (Lugos), dr. Fried Ábrahám (Máramaros), dr. Kohn Hillel és dr. Marton Ernő. Minthogy dr. Kohn Hillel a szocialisták irányú Hitadatok-frakcióba lépett be, az erdélyi Landsmannschaft tagjainak száma négyre csökkent. Hogy az egyes bizottságokban való megfelelő képviseltetésüket biztosítani tudjuk, bevontuk a Landsmannschaftba a két bukovinai delegátust, dr. Josef Bierer és dr. Teodor Weiszelberget, valamint az egyetlen magyarországi delegátust, dr. Kahán Nissant. Az erdélyi Landsmannschaft nevében dr. Bierer két ízben is felszólalt a kongresszus plénumában és héber nyelvű beszédeiben az általános cionista kérdéseken kívül nyomatékosan felhívta a kongresszus figyelmét a máramarosi zsidóságra, amelynek Palesztina térekvéseit a világszervezetnek hathatósan támogatnia kell. Az erdélyi delegátusok tevékeny részt vettek a különböző bizottságok munkálataiban és megemlést érdemel, hogy a politikai bizottság dr. Fischer Tivadarnak több fontos javaslatát tette magáévá.

A külföldi és az erdélyi zsidóság

Sokkal nagyobb jelentősége van azonban annak a munkának, amelyet a Bécsben tartózkodó erdélyi cionisták a szorosban vett kongresszuson kívül végeztek. Így például több ízben folytattunk beható tárgyalásokat Leo Motzkinnal, a Delegation Juive vezetőjével és Nachum Szokolovval az erdélyi zsidóságot általánosan érintő problémákról. Az egyik megbeszélésen résztvett Judge Mack amerikai főbíró is, aki a kongresszus után Genfbe utazott, ahol a népszövetségi tanács ülésén vesz részt. Általában megállapítható, hogy a külföldi zsidó közvélemény egyre nagyobb érdeklődéssel fordul az erdélyi zsidóság felé és annak sorsát igen meleg szívvel viseli. Mack főbíró kijelentette, hogy az amerikai zsidóság néhány vezető embere már a legközelebbi időben ellátogat Erdélybe, hogy megismerkedjenek az itt élő zsidó testvéreikkel és helyzetüket behatóan tanulmányozzák.

Máramarosi kolónia létesül

A máramarosi zsidóság sorsa sokat foglalkoztatta a cionista vezetőséget. Máramarosmegyéből egy háromtagú zsidó delegáció jött fel Bécsbe azzal a céllal, hogy kieszközölje egy máramarosi zsidó kolónia létesítését Palesztinában. Ebben a kérdésben több fontos megbeszélés volt, amelyeken résztvettek dr. Artur Ruppinn, a kiváló nemzetgazdász és a Zsidó Gyarmatosító Bank igazgatója, dr. Oettinger, a Nemzeti Alap jeruzsálemi főirodájának vezetője, S. Kaplan sky, a pénzügyi és gazdasági tanács tagja, valamint az Erdélyben jólismert dr. Adolf Friedemann. Az összes cionista fórumok a legnagyobb szimpátiával fogadták a máramarosi kolónia létesítésének tervét és a legnagyobbfokú támogatást helyezték kiltatásba a terv megvalósításához. Dr. Ruppinn és dr. Oettinger megígérték, hogy a legközelebbi hetekben lejönnek Erdélybe, hogy a máramarosi zsidóság helyzetét a köz-

vetlen helyszínen tanulmányozzák és megbeszéljék a kolónia létesítésének módozatait. Az erdélyi Palesztinahivatal részéről dr. Kohn Hillel, a máramarosi zsidóság részéről pedig dr. Fried Ábrahám dolgoztak intenzíven a máramarosi ügy érdekében.

Külön kell kiemelnünk dr. Adolf Friedemannt, az erdélyi Keren Hájjeszód nagynevű harcosát, aki a kongresszus egész tartama alatt rendkívül sokat fáradozott az erdélyi zsidóság érdekében, az összes befolyásos tényezők figyelmét felhívta az erdélyi zsidóság kivátságaira, lelkesen és odaadóan agitált mindenütt, ahol Erdélyről szó volt.

Czur Salom fényes jövője

Igen érdekesek azok a tárgyalások, amelyek az erdélyi „Lómán Akkó“ zsidó megbízottai folytattak Bécsben a kongresszus alkalmával. Többek között behatóan tárgyaltak dr. Jakob Thonnal, a Zsidó Nemzeti Alap földvásárlási osztályának vezetőjével. A beszélgetések során dr. Thon kijelentette, hogy a Haifa és Akko között elterülő

földterület, amelyen az erdélyiek Czur Salom városa fog felépülni, Palesztina legértékesebb területét képezi, amely közgazdasági szempontból szédületes perspektíváknak néz elébe. A földterület értékességére jellemző, hogy a Zsidó Nemzeti Alap maga is tizenöt ezer dunamot vett át ugyanaból a területből. Dr. Thon közölte az erdélyi megbízottakkal, hogy a földterület volt arab tulajdonosai ez év augusztus 13 án átadták a telekkönyvi bekebelezési okiratot és így a földvásárlás végleges lett.

Dr. Thon szavaiból megállapítható, hogy az erdélyi zsidóság a palesztinai közvélemény teljes szimpátiáját bírja, nemcsak az erdélyi mezőgazdasági kolónia szép teljesítményeiért, hanem legújabbán ann kapesár, hogy az erdélyi Czur-Salom területéből egy dísztelket adtak át Csernichowszky-nak, a nagy héber postának, ötvenéves jubileuma alkalmából, mint az erdélyi zsidóság nemzeti ajándékát. A palesztinai sajtó a legnagyobb szeretet és dicsőret hangján foglalkozik az erdélyi zsidóság értékes Palesztina-munkájával.

Az erdélyi cionisták az említetteken kívül még több más fontos erdélyi zsidó problémát hoztak tető alá Bécsben. Biztosra vehető, hogy a XIV. kongresszus az erdélyi zsidóságra is áldásos eredményeket fog hozni. Marton Ernő

Tífuszbacillusokkal meg akarták ölni a bolgár királyt

(Szófia, szeptember 5. Az Új Kelet tudósítójától.) Az egész országot lázas izgalomban tartja az a hír, amely szerint Boris király ellen tegnap merényletet akartak elkövetni. A merényletet Cankov hívei tervezték, akik nem akarják megbocsátani a királynak, hogy a parasztpárt harminc tagjának, akiket a bíróság halálra ítél, megkegyelmezett. Cankov hívei megvesztegették az udvari szakácsot, hogy csempésszen tífuszbacillusokat a király ételébe. A bacillusokat egy kis fiolában adták át a szakácsnak, aki azokat a király leveisébe akarta ömlesztetni. A merénylet, véletlen szerencse folytán, az utolsó pillanatban kiadódott és így a király megmenekült a biztos haláltól. A fiolából ugyanis oly mennyiségű teljesen kifejlett tífuszbacillus került volna az uralkodó szervezetébe, amely feltétlenül végzett volna vele. A szakács, akit le akartak tartóztatni, megszökött a ráváró büntetés elől. A hangulat Szófiában rendkívül nyomott. Amióta a merénylet, véletlen szerencse folytán, a király még négy fenyegető levelet kapott. A rendőrség megállapította, hogy ezeket is a mostani kormány emberei irták. Boris király ugyanis már napokkal ezelőtt elhatározta, hogy Cankovot elmozdítja helyéről, véget vet a terrornak és Malinovot ülteti a miniszterelnöki székbe. A kegyvesztett Cankov, tudvalevőleg, a nyilvánosság előtt üzent emiatt háborút a királynak. A megírsított merénylet most olyan súlyosan kompromittálta az amugyis népszerűtlen miniszterelnököt, hogy távozása bizonyosra vehető.

Anghelcsu miniszter megint szombatra tüzte ki az írásbeli érettségét

A pótérettségi szóbeli vizsgáját Jom kippurra tüzték ki. Hogyan akarja a közoktatásügyi miniszter elasszimilálni a zsidót

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 5. Az Új Kelet tudósítójától.) Anghelcsu közoktatásügyi miniszter, akinek nevét megvesztendő kisebbségnyomorító tevékenysége nemzetközi relációkban is hirhették tette, a pótérettségi vizsgálatok időpontjának megállapítása során újból tanuságot tett arról, hogy adminisztratív intézkedéseiben antiszemita elgondolások vezérlik. A közoktatásügyi miniszter ur legújabbán azzal csapta aren a zsidó szülőket és tanulókat, hogy a pótérettségi írásbeli vizsgáját az egész ország területére szeptember 25. és 26. ára, tehát a bűnbánás szombatjára, a szóbeli érettségi vizsga első napját pedig szeptember 28. ára, Jom kippurra tüzte ki. Hogy ez a vallási érzést mélyen megcsufoló rendelkezés nem a véletlen műve, hanem előre kitervelt és tendenciózus akciója Anghelcsu miniszternek, azt kétségbevonhatatlan adatokkal tudjuk bizonyítani.

A rendes érettségi vizsgálatok során az írásbeli érettségi vizsgálat napját szintén szombaton állapították meg az egész ország területére. A kevésbé gyanakvó zsidó körök akkor még azt hitték, hogy ez a rendelkezés pu zta véletlen, de hamarosan és keservesen csalódtak ebben a feltevésükben, amikor rájöttek arra, hogy a közoktatásügyi miniszter minden intervenció elől elzárkózik és mereven ragaszkodik a szombati terminushoz. Az új érettségi törvény, amelyet Anghelcsu terjesztett a kamara elé, úgy rendelkezik, hogy a pótérettségi vizsgákat szeptember 10. és 15. között kell megtartani.

A zsidó iskolák és a zsidó szülők megkönnyebbüléssel vették tudomásul a törvénynek ezt az intézkedését, mert eszerint az idén még az őszi nagy zsidó ünnepek előtt befejezték volna a pótérettségi vizsgákat. Annál nagyobb megdöbbenést váltott ki az érdekelt körökben az a körülmény, hogy az új törvény első alkalmazásánál Anghelcsu máris felrugta a saját

maga alkotta törvényt, nyilván csak azért, hogy az írásbeli vizsgákat a bűnbánás szombatjára, a szóbeli vizsgát pedig Jom kippurra tüzhesse ki.

Hogy a közoktatásügyi minisztert ezekben az antiszemita tendenciájú megnyilatkozásokban milyen szempontok vezérlik, arra érdekesen világít rá az a beszélgetésünk, melyet a közoktatásügyi miniszter közvetlen környezetének egyik tagjával folytattunk. Informátorunk elmondotta, hogy Anghelcsu minisztert cselekedeteiben egy egész naiv elgondolási asszimiláló szándék vezérli. Az egyik regáti állami gimnázium „zsidó“ helyettes igazgatója, aki hűséges fegyvertársa a közoktatásügyi miniszternek ebben az asszimiláló tendenciájú akcióban, pontosan informálja a közoktatásügyi minisztert arról, milyen rendelkezéssel tudja a zsidó növendékeket vallásuk törvényeinek megsértésére presszionálni. Anghelcsu miniszter úgy képzeleli valahogy a dolgot, hogyha a zsidó intellektueket sikerül neki elvállaltalanítani, úgy már el is asszimilálta őket.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség, a Tarbut iskolaegyesület és a két kolozsvári hitközség közös beadvánnyal fordultak a közoktatásügyi miniszterhez, amelyben kérték, hogy az érettségi vizsgálatok időpontjának megváltoztatásáról haladék nélkül gondoskodják. Ertesülésünk szerint, ha ennek az akciónak nem lesz hatása, úgy Niemerower bukaresti fővárosi királyi audiencián fogja kérni az időpont megváltoztatását.

— Község, ahol a községházát albérletbe adják. Az érmihályfalvai községi képviselőtestület legutóbbi ülésén egyhangulag elhatározta, hogy a községházát átadják a görögkeleti paróchia céljaira, a község pedig a hivatalok számára lakást bérel, illetve rekvirál. A községnek egyébként tíz saját háza van.

IRÓK ÉS IRÁSOK

Európától—Ázsiáig

Ben Ami utleírásának második kötete Henri Barbusse előszavával

(Verlag Julius Fischer, Wien)

Néhány héttel ezelőtt ismertettük Ben Ami „Uj Palesztina” című könyvét. A bécsi Fischer Verlag most adta ki az utleírások második kötetét, amely „Európától—Ázsiáig” címmel hagyta el a sajtót és amely elé Henry Barbusse irt előszót. Az „Európától—Ázsiáig” kötetéről Barta Lajos a Bécsben élő európai híri író az alábbi recenziót írta:

I.

Ben Ami könyvét olvasni nagy öröm. Még ha az ember néhol helytelenít is. Mennyi tehetség, mennyi írásra és alkotásra való jog! És mindezen felül ami már van — mennyi várományosság!

Egy fiatal, idegen világokat megismerni és magábaölelni vágyó újságíró elindul az erdélyi hegyek közé zárt Kolozsvárról és eljut — Konstantinápolyig. A valóságban tovább is eljut: Afrika történelmi partjaira és a zsidók új honfoglalásának bibliai földjére, Palesztinába is. Ez a könyv azonban lezárul Konstantinápoly tornyaiával, kevert életével, vizeinek tündérségével, sikátorainak szociális rémségeivel és az európaiasságnak itt szétterülő, előkelő rothadástól ragyogó mocsaraival. Elég ennyi is abban a különös érzetési módban, melyet ez a könyv és ez az író mivel.

Ebben az érzetési módban csillog ennek a könyvnek a rendkívülisége; ebben van köztér erejének hatásossága; ebben van az író önmagába vetett hite.

Valahogy így kell képzelni a dolgot: van valahol egy idegzet és az hajóra száll, lerepül a Fekete-tengeren a Boszporus hirrességtől és agyonirtságtól már szinte elkopott csodálatos városáig. Ez az idegzet azt mondja magának: „Te pedig nyitva állsz; mindenre a teljesség mértékében reagálsz; szenvedsz és gyönyörködöl; rángatózol és mámorosodsz; a személytelenség legvadabb expanziójában tombolsz; legtöbbször egészen megfélekedezel a lényről, melyet csontjaidban és hushálód között hordsz és villogsz, felborulsz, összehúzódol és kinyújtózkodol, mint ostor kunkorodol és mint gyönyör habzol, aszerint ahogyan az élmény, a tudatosság kontrolja nélkül rád hat; ugy viselkedel, mintha egy csomó tünemény fereg volna, melybe beleszéd a nap tüze, a szél iszonya; az ökölsapás szörös irgalmatlansága, a bübáj édessége...”

Ezt a parancsot kapja az idegzet, hogy fölvegyen. Azután egy másik parancsot kap, hogy visszaadjon: Most pedig visszafelé csinálod az egészét és szóba költöd át sejtjeid örült táncát; szavakat csinálsz a pusztá vibrációkból és mondatokká építed az — agyremegést! Lihegsz, püsszögsz, újjongsz, elnyújtva sikoltasz és patogó egymásutánban csattogsz... és nem is mondasz semmit, csak hangokat adsz; hangoztatsz jegyzel le és írásjeleket, pontokat... szót pontot... vesszőket és felkiáltójeleket kottázol a papírra... Így dobod oda a lélek remegéseit, mint Kadinszky tette, kinek szellemi hallucinációi szétmő és határtalanul látszó színek formájában kavarnak a vásznon egymásba!

Igy látszik dolgoztatni az író idegzetét, nem kiméli magát, fölállozza magát, hogy kifejezze az alig kifejezhető is. Az expresszív kifejezésmódot mivel — sikerrel...

Néha az az érzésem, mintha valaki egy különös várost, vagy az ott zajgó életnek egy-egy darabját: keresztülzúrné az agyvelő kocsonyán és ami ott különös égések, zománcolódások, vélt sikolyok és kéjhangok közt előjön, erre azt mondaná: — „Nézzétek, itt a város!”

II.

Nem szabad azonban azt gondolni, hogy tudatos szemlélésnek itt sincs szerepe. Azok az összefoglaló, egy népfajta multját, meghatározó elemek egy markolással a mondatokban markoló reflexiók, amellyel például a spanyol zsidókról beszél, — messze túlhaladják az író fiatalságát. De még egnéhány ilyen mesteri hely van a könyvben. Ben Ami könyve jó szolgálat az új magyar prózához. Aminthogy

Ben Ami továbbviszi és kirívóság nélkül használja annak a nyelv-frissítő költői mozgalomnak az eredményeit, mely Kassák irodalmi tevékenységéhez fűződik. Magyar nyelvünk igazán magas képességekre szellemül Ben Ami egyes fejezeteiben...

Vannak azért itt egészen reális beszámoló-sok is; így azok a fejezetek is, melyek Wrangel és Denikin bukott oroszairól, a cári Oroszország Konstantinápolyban játszódó embermócsaras pusztulásáról szólnak. Akármilyen diszkrét is válnak ezek a fejezetek a riporternek és az írónak, a könyvnek — ilyesmit mások is tudnak! — nem a lényege. A könyv újszerűsége, győzelme azokban az expresszív fejezetekben van, ahol az író áldozatul dobja a közönségnek magát és ahol elmondhatatlannak látszótt is el-el tud mondani.

III.

Ben Ami szereti a futtában odavetettnek látszó jeleneteket, kis történeteket, melyek azonban akárhányszor döntő emberi élményt rángatnak magukban. És éppen expresszív ki-

A moszkvai parasztinternacionálé kizárta tagjai sorából Radicsot

„Radics kiválásával csak nyert az internacionálé”

(Berlin, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Radics István — úgy látszik — nem örülhet zavartalanul a neptuni megegyezés által számára kialakult előnyös helyzetnek. A jugoszláv földművelővesszővetség pár nappal ezelőtt lezajlott konferenciáján — mint az Uj Kelet jelentette — már éles szavakkal bélyegezte meg Radics pálfordulását és határozatilag mondomta ki, hogy nem kooperál a neptuni egyezmény alapján álló horvát parasztpárttal.

Most Berlinbe érkezett moszkvai jelentés szerint parasztinternacionálé elnöksége legutóbbi rendkívüli ülést hívott össze, amelyen az internacionálé külföldi tagjai is részt vettek és azon kizárólag Radics István ügyével foglalkoztak. Dombay

Kavarodás a washingtoni konferenciára kijelölt román delegátusok személye miatt

Artoreanu, Tony Iliescu és Mircea a sajtótámadások hatása alatt nem vállalják a megbízatást. Titulescunak ajánlották fel a delegáció elnökségének tisztét

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A főváros politikai közéletét napok óta a washingtoni interparlamentáris konferenciára designált bizottság kérdése tartja izgalmában. A konferenciára kiküldendő bizottságba a kormány csupa szürke és jelentéktelen politikust jelölt ki és ez a körülmény szokatlanul éles vizsgálatot keltett a bukaresti sajtóban. A kormány hivatalos lapját kivéve, csaknem valamennyi fővárosi lap éles kampányt indított a kormány ellen a delegáció összeállítását miatt. A lapok szerint a kormány, bizonyos családi összeköttetések miatt elhanyagolta az állam elsőrendű érdekeit és arra a konferenciára, amelyen a magyar álláspontot az európai felkészültségű Apponyi Albert gróf fogja képviselni, olyan delegátusokat küldött ki, akik sem szak tudás, sem szónoki készség szempontjából nem tudják megállni helyüket a magyar államfői mögött.

— Annak ellenére — írja többek között a „Lupta” — hogy több nemzetipárti politikus, akik tökéletesen beszélnek angolul és a magyar impérium alatt számtalan szócátát vívtak meg Apponyival, a kormány olyan kiskaliberű embereket jelölt ki, akik képtelenek megvédeni a román álláspontot.

A lap támadások hatása alatt Artoreanu és Tony Iliescu kijelölt delegátusok kijelentették, hogy nem mennek Washingtonba. Duca kísérlete azonban eredménnyel járt és később mindketten visszavonták kijelentésüket.

Mircea mérnök, aki szintén kombinációba került, kategorikusan kijelentette, hogy semmiesetre sem fogadja el a megbízatást.

A kiküldötték a „Cuvantul” szerint az összes költségükön kívül 1000 dollár tiszteletdíjban részesülnek.

A konferencia programjával kapcsolatban az „Argus” interjú közöl Vasiu Z. Pelaval, aki kijelentette, hogy a programon a kisebbségi kérdés egyáltalán nem szerepel. Megvitatták a nemzetközi jogszokások módosítását, melynek előadója Le Conte, a belga szenátus helyettes elnöke, az európai ál-

fejlesztésre nevelt szelleménél fogva itt, ezekben is: egészen vékony és rögtönzöttnek látszó vonalakból, melyek mintha valami másról szólnának, az embernek, a léleknek egy-egy történetét mutatja föl... Nemcsak ebben a könyvben — másutt is lehet időről-időre találkozni egy-egy ilyenfajta sikerült írással, melynek egyszer mesterévé lett. Iskolába itt az aktivista és expresszionista németeknél és franciáknál járt: de jól tanult.

Csakugyan nagy öröm olvasni a miénken tuleső városok, életek ezen sajtáságos visszatekintését, ezt a minden bedeckerizmustól oly messzeeső utleírást, Ben Ami könyvét. Egy írói tehetség csillogtatja itt magát és néhány fölőlegesség és mindenáronság között néhány jelenséget mutat, melyek máris az irodalomtörténetbe kívánkoznak. Hogy a könyvet Henry Barbusse tisztelte meg előszavával, azt jelenti, hogy Ben Ami is az emberiséget megújítani készülő világnézet fonalain fűzte itt föl mindazt, amit szelleme Európától—Ázsiáig megélt.

Barta Lajos

títár, aki annak idején Radics Istvánt fogadta Moszkvában és meginválta a parasztinternacionáléba, referált Radics István mostani jugoszláv szerepléséről, de a jelenlévő tagok kijelentették, hogy Radics István pálfordulását behódolásnak tekintik és a parasztinternacionálé, az ilyen megbízhatatlan, meggyőződés nélküli emberekkel, mint amilyen Radics István, semmit sem veszít, sőt a mozgalom szempontjából sokkal előnyösebb, ha az ilyen megbízhatatlan elemek kiválnak az internacionáléból, melynek a célja a világ parasztjainak az egyesítése.

Radics Istvánt ezután az internacionálé kizárta a tagok sorából és ezzel Radics István megszűnt a végrehajtó bizottság tagja lenni.

lamok közötti közös vámegegyezést, mely kérdésnek Braun volt német kancellár az előadója, ezenkívül a háborút előidéző konfliktusok ügyét, melynek előadója maga Pele. Ez utóbbi kérdés vitájában nagy szerep vár Macdonald és Herriot volt miniszterelnökökre, akik hatalmas beszédekre készülnek, hogy igyekezzenek eredményt elérni. A kisebbségek ügye egy későbbi konferencián, melyet a kanadai Otavában fognak megtartani, kerül megbeszélésre. De itt is csak a kérdés technikai részét vitatják meg.

A sajtótámadások hatása alatt a kormány elhalasztotta végleges döntését. Hir szerint Brătianu Vintila javaslatára Titulescunak ajánlották fel a bizottság elnökségét, aki azonban eddig még nem nyilatkozott annak elfogadása felett.

— A Tarbut közleménye. A Tarbut iskola-egyesület felhívja azokat a tanulókat, akik tandíjmentességi, vagy tandíjkedvezményi kérvényt adtak be, hogy kérvényüket vasárnap, szeptember 6-án az iskola irodájában vegyék át.

— Rómában letartóztatták Abd el Krim ügynökét. Rómából jelentik: Az itteni rendőrség ma letartóztatta Loptente kereskedőt, aki Abd el Krim részére fegyvereket vásárolt. Loptente már régóta áll a rifkabilok szolgálatában, akiknek főleg Olaszországban végzett bevásárlásokat.

* Elkuna Eliás Goldenfun hadirokkant gyümölcs-, csokoládé- és cukorkaárúsítással tartja fenn magát. — Kéri a közönséget, hogy ha áruival megjelenik, támogassa őt vásárlásaival.

Szamos női bajnál a természetes Ferencz József keserűviz használata végtelen nagy megkönnyebbülést szerez. A nőorvosi klinikák bizonyítványai tanúsítják, hogy a „Ferencz József”-vizet az egész világon a legjobb sikerrel alkalmazták. Kapható gyógyszerárakban dro-gériákban és fűszerüzletekben. 6

Az Uj Kelet szerkesztő felelős az előfizetésért 240 Ft. Uj Kelet meg

— Nagycsai karban méltóságban. Prágai aki sok érdemkísértelt díjaztak ok vagy angol linbe eselleg

— Anga keleti egyik legnagyobb hajón tegnap tengeresz törzszágbán, innakeleti kikötől

— Októviselőt nyavasuti vezér van éven felő elsejével nyugál mintegy tisztviselőket ban vannak.

— A körn Kolozsváron zott, hogy resgresszusán.

— Holn szágos kongrestből jelentik ban az ügyvéa kormány nev

— Nem és Görögorsnatkozólag. kezett jelentés zött megegyeznatkozólag, metékes kormányfolják.

* Palesztéből hazaérkezve Biró Dezső, Löwi József hozott. Átvehet utcai vendéglőb

— A pártárgyalásai terekkel. Bukrisi meghatalm szabb beszélgetes-minisztereln kültügyminiszter nik meg a kir Diamandit, hócéljáról, Diamaelöl.

— Csende éves kolozsvári a hajnali órákig sokalva az ivás szokott családi jóság, jó husszusban, most az e annyira részeg, közödsaira, szrekedni keztek kapott egy tála hogy az menten

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes orvosi és bányai zsidó társaság napilapja
 Szerkesztők: Olszkay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lel, negyedévre 240 lel, félévre 460 lel, egész évre 850 lel.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Vasárnap

5685. Eml 17.
 1925. szept. 6.

Hétfő

5685. Eml 18.
 1925. szept. 7.

— **Nagy változások a román diplomáciai karban.** Bukarestből jelentik: a diplomáciai karban mélyreható változások lesznek a közeljövőben. Prágai követé Filodort fogják kinevezni, mint aki sok érdemet szerzett magának Duca mellett, a kisantant kiépítésén. Bibescu herceg washingtoni követ Rómába megy Lahovary helyébe, akit nyugdíjaztak október elsejével, Mircea Djuvara berlini, vagy angolai meghatalmazott miniszter lesz. Berlinbe esélyes Mitileneu bécsi miniszter megy.

— **Angol tengerésztilt tanulmányozza a keleti kikötőket.** Bukarestből jelentik: Az egyik legnagyobb angol gőzösön, a Grachid nevű hajón tegnap Konstancába érkezett Weiszell angol tengerész tisztsízt. E hónap 15-éig marad az országban, innen Várna megy. Utazásának célja a keleti kikötők tanulmányozása.

— **Október elsején 400 vasuti tisztviselőt nyugdíjaznak.** Bukarestből jelentik: A vasuti vezérigazgatóságon összeállították azon hatvan éven felüli tisztviselők névsorát, akiket október elsejével nyugdíjazni fognak. Ezek száma a vasutnál mintegy 400-ra rug. Nyugdíjazták azokat a tisztviselőket is, akik már régebben betegállományban vannak.

— **A könyvelők országos kongresszusa Kolozsváron.** Chirculescu ma Kolozsvárra utazott, hogy résztvegyen a könyvelők országos kongresszusán.

— **Holnap kezdődik az ügyvédek országos kongresszusa Csernovitzban.** Bukarestből jelentik: Holnap kezdődik meg Csernovitzban az ügyvédek országos kongresszusa, melyen a kormány nevében Marzescu vesz részt.

— **Nem jött létre megegyezés Románia és Görögország között a szabadzónára vonatkozólag.** Bukarestből jelentik: Belgrádból érkezett jelentés szerint Görögország és Románia között megegyezés jött létre egy szabadzónára vonatkozólag, mely a szalonikii kikötőkhöz vezet. Illetékes kormánykörökben a hírt határozottan cáfolják.

* **Palesztinai levelek.** Ernster S. Palesztinából hazaérkezve Nussbaum Antal, Gombos Sámuel, Biró Dezső, Köszegi Piroška, Feuermann Jenő, Löwi József és Edelstein Eszter számára levelet hozott. Átvehették az Ernster József-féle Wesselenyi-utcai vendéglőben.

— **A párisi meghatalmazott miniszter tárgyalásai Vaitoianu és Marzescu miniszterekkel.** Bukarestből jelentik: Diamandi párisi meghatalmazott miniszter ma délelőtt hosszabb beszélgetést folytatott Vaitoianu helyettes-miniszterrel és Marzescu ideiglenes külügyminiszterrel. Kedden kihallgatáson jelenik meg a királynál. Egy újságíró felkereste Diamandit, hogy megkérdezze hazajövetelének céljáról, Diamandi azonban kitért a válaszadás elől.

— **Csendes házastársak.** Cozma János 47 éves kolozsvári lakos a tegnap barátjaival majdnem a hajnali órákig együtt mulatott. Hajnalban megszokva az ivást, hazament. Odahaza a már megszokott családi jelenet fogadta, egy termetes asszony, jó hosszúságú seprével és papuccsal a kezében, most az egyszer azonban Cozma nem volt annyira részeg, mint egyébkor és az asszony szitkozódásaira, szitokkal felelt. A szóváltás után verekedni kezdtek. Verekedés közben az asszony fölkapott egy tálat és úgy fejbavágta vele az urat, hogy az menten összeesett. A mentők mint min-

ENGROSS

legnagyobb szőrmeáruház az országban Clujon van.

A „Casa de Lipsca“ cluji lerakata valósággal szenzációs. A világ összes szőrmei pazar választékban vannak az áruházban kiállítva. A cég, melynek London, Páris, Wien, Leipzig, Krakau és New-Yorkban vannak fiókjai, a legszebb szőrme valóságos halmazait állította ki a

Cal. Reg. Ferdinand 5. sz. alatt (Szabó J. palota)

emeleti helyiségeiben és a napokban megnyíló áruház szenzációja lesz a cluji kereskedelmi életnek.

den ilyen jelenet epilógusanként, most is megjelentek a családi háborúság színterén és a vérben fekvő Cozmát első segélyben részesítették, majd beszállították a klinikára. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy Cozma súlyos koponyarepedést és agyrázkódást szenvedett. Állapota súlyos, de nem életveszélyes. Az ügyészség megindította a vizsgálatot a harcias feleség ellen.

* **Cséplőgépekhez, motorokhoz, iparvállalatokhoz mentőszekrényeket, vagy tartalékait szállítja M. Rózsa Royal drogéria. Cluj, Fötér.**

— **A felnövekvő generációt kell megtanítanunk a világbéke fontosságára.** Párisból jelentik: Szepetember harmadikán nyílt meg a francia fővárosban a világbéke-kongresszus, amelynek ünnepélyes megnyitását *de Monzie* közoktatásügyi miniszter, valamint Herriot kamarai elnök egyik képviselője is jelen volt. A miniszter a Sorbonnéban gyűlekezett kongresszust melegen köszöntötte és üdvözlő beszédében kifejtette, hogy a béke ügye ma nem egyszerű dharma az emberiségnek, hanem egy hatalmas probléma, amelyet mint olyant kell kezelni. Megoldása a társadalom legjobbjait kell, hogy foglalkoztassa, nemcsak az utca népét. *A világbéke előkészítője elsősorban az iskola, mert elsősorban a felnövekvő generációt kell megtanítanunk a béke fontosságára és nagy jelentőségére.* A beszédet lelkes tapsal honorálták.

— **Eljegyzés.** Tischler Zsigmond Oradea-Mare eljegyezte Léber Bertnskát Clujról. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Két párisi lap tudósítót küldött a tatarbanari per tárgyalására.** Bukarestből jelentik: Henry Torres, híres párisi ügyvéd tegnap Bukarestbe érkezett, ahonnan tovább utazik Kisenevbe, hogy résztvegyen a tatarbanari per tárgyalásán. Henry az „Aurora“ munkatársának kijelentette, hogy a „Quetiden“ és az „Ere Nouvelle“ című párisi lapok tudósítójaként jött Romániába, hogy végighallgassa a tatarbanari monstre pert. Együttal megtekinti az ország nevezetességeit is.

* **Dr. Biró gyógyszerész átköltözött a Piata Unirii 6. szám alól a Piata Unirii 4 szám alá. (Mátyás Király-tér 4.)**

— **A lemondott prefektusok helyébe a miniszterelnök hazaérkezéséig nem neveznek ki újakat.** Bukarestből jelentik: Több újságíró kérdést intézett a belügyminisztérium államtitkárához arra vonatkozólag, hogy a lemondott prefektusok helyett mikor neveznek ki újakat. Az államtitkár kijelentette, hogy a sürgős esetektől eltekintve ezek a kérdések Bratianu Jonel hazaérkezéséig függőben marad.

— **Hamisított vasuti szabadjegyek tulajdonosait tartóztatták le a kolozsvár-bukaresti gyorsvonaton.** Bukarestből jelentik: A Bukarest-Kolozsvár között közlekedő gyorsvonaton tegnap az ellenőr egy hamis vasuti bérletet és egy hamis szabadjegyet talált a másodosztályú utasok között. A szabadjegy Continescu, a bérlet pedig Cracionescu névre volt kiállítva. A jegyek tulajdonosait azonnal letartóztatták. Megindult a vizsgálat abban az irányban, hogy nem-e egy szervezett jegyhamisítótársaság van működésben, mely esetleg több ilyen jegyet hozott forgalomba.

— **Rövidesen megkezdik az új megye-beosztások gyakorlati alkalmazását.** Bukarestből jelentik: Dimitrescu, a közigazgatási törvény végrehajtóbizottságának tagja visszaérkezett Bukarestbe országos körútról, melyet a megye-beosztásokkal kapcsolatban tett. Illetékes helyen nyert értesülés szerint tekintettel arra, hogy a prefekturák jelentése a megye-beosztásokkal kapcsolatban már beérkezett, azonkívül az elnök tanulmányútja is véget ért, már a közeli napokban hozzálátanak a megye-beosztási munkálatok alkalmazásához.

* **Börkabátokat** legolcsóbban Fuchs bőrruha készítőnél Oradea-Mare, Baross és Nagypiac térsarok.

— **Szerencsétlenség cséplés közben.** Márk János ötvenéves kolozsi gazdának jobbkezt egy vigyázatlan pillanatban a cséplőgép szíjja elkapta és úgy odaszorította a szíj forgódobjához, hogy az kezefejét és alsó karját teljesen összetörte. A súlyosan sebesült gazdát ma beszállították a kolozsvári klinika sebészeti osztályára, ahol megállapították, hogy alsókarja négy helyen eltört.

— **Ujabb földrengés Miskolcon.** Miskolcraól jelentik: A tavalyi földrengés után a csütörtökről-péntekre virradó hajnalon újabb földlökés rázkodtatta meg a várost. A földrengés ezuttal félháromórakor kezdődött és pillanatokig tartott. A lakosság hiányos éjjeli öltözékben szaladt ki az utcákra és másnap délig nem mert a házakba visszatérni. A földrengés sokkal kisebb méretű volt, mint ahogy eleinte hitték. Csupán néhány kemény dől be és az épületekről leomlott a vakolat. Emberéletben egyáltalában nem esett kár. Ma több geológus érkezett a városba, akik megállapították, hogy spektonikus földrengés történt, amelynek centruma a város közepén volt.

* **Purgó** csak eredeti dobozban valódi. 2

Nagy
parisnyavásár
 melyen leszállított árakkal

K ötött harisnya minden színben	25
F lebr-harisnya minden színben	53
M uszlin harisnya divat színben	69
C érna-muszlin minden színben	98
S elyemfátyol harisnyát minden színben	125

BLATT
 FÖTÉR 18
 Divatkirovásban és kőltőtarokban óriási választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

A Szatmára irányított gabonaküldemények után ötvenszázalékos tarifátöbbletet kell fizetni

Az erre vonatkozó rendelet már megérkezett az üzemeltetéshez

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismertettük már a közlekedésiügyi miniszternek azt a rendelkezését, amelyben a határon átszállítást szabályozza. E rendelkezés szerint minden olyan szállítmány, mely a határon átszállítva (a határtól 50 km. körletben) van irányítva, amennyiben a fuvarlevélben nincsen az a jelzés, hogy belföldi szükségletre (consumatie intern), 50 százalékos tarifátöbblettel (exporttarifa) kell megterhelni, mert ugyanolyan elbírálásba esik, mint az exportra szánt áruküldemények.

Ugyancsak közöltük, hogy a közlekedésiügyi miniszter ezt a rendeletet módosította olyanformán, hogy a Szatmára irányított ga-

bonaküldemények után tekintet nélkül arra, hogy a feladott szállítmány a belföldi szükséglet kielégítését szolgálja-e, vagy nem, ugyan-csak 50 százalékos tarifátöbbletet fizetendő.

Miután egyik vidéki lapársunk hasábjain közlemény jelent meg erre vonatkozólag, amely nem fedi a tényeket, kérdést intéztünk a CFR. kolozsvári üzemeltetéséhez, ahol kijelentették, hogy a szatmári gabonaszállításra vonatkozó 77991/22782. számú rendelet már megérkezett az üzemeltetéshez és a rendelet valóban olyan intézkedést tartalmaz, hogy a Szatmára irányított gabonaszállítások után minden esetben 50 százalékos exporttarifa többlet fizetendő.

A Banca Nationala kimutatása. Bukarestből jelentik: A Nemzeti Bank forgalma augusztus 15-étől augusztus 22-éig 44 millió lejfel emelkedett. Ugyancsak emelkedés észlelhető az értékpapírok forgalmánál is. Míg augusztus 15-én a forgalom 7.829 millió volt, addig 22-éig 7.874 millióra, vagyis 44 millióval emelkedett. A folyószámlákön kívül — amelyeknek forgalma a fenti időszakban 364 millióról 424 millióra emelkedett — a többi részortoknál érdemesebb változás nem történt.

Ingyen utazás az iparkamarai választásokra. Tegnap számukban jelentettük, hogy a választók a kereskedelmi és iparkamarai választások színhelyére ingyen utazhatnak a CFR vonalain. A kolozsvári üzemeltetésétől nyert értesülésünk szerint a választók csakis a választás napján vehetik igénybe ingyen a vasutat, még pedig a választási igazolvány alapján.

Alapszabálymódosító közgyűlést hívott egybe a Banca Nationala. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala szeptember 27-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe. A közgyűlés egyetlen tárgya, hogy az alapszabályokat az új koncessziótörvénynek megfelelően módosítsák.

A párisi tőzsdén emelkednek az orosz értékek. A párisi tőzsdén szok a hírek, melyek szerint a szovjetkormány a Franciaországgal szemben fennálló adósságokat elismerni hajlandó, tegnap hatalmas hozást idézett elő orosz értékekben. Kolportáltak azt a hírt, hogy Szovjet-oroszország már október közepén megkezdí a

kamatszolgálatot a kölcsöncímletek egy része után. Ezekkel a hírekkel kapcsolatban értesülések érkeztek arról is, hogy a szovjetkormány a francia nagyparnál is jelentékeny megrendeléseket tett és nagy gabonaüzletet is le fog bonyolítani. Az orosz kormány hathónapi váltókkal fizet, melyeket a bankház a megrendeléseket szállító iparnak ad tovább.

Vámpolitikai hírek. Magyarország hatályon kívül helyezi a rendkívüli vámkezelési intézkedést, mely behozatalnál 1 százalékos, kivitelnél pedig felszázalékos volt a szállított áru szemlélt értékének. Tőzeg, lignit, szén és coakszállításnál ez az illeték érvényben marad. — Németország szabadá tette a következő áruk bevitelét: kréta, grafit, tűzálló anyag, butorszövet, szücsárú, parketta, párnázott butor, fésű, gombok, színespapír, ékszerárú, tetőfedőcserép, optikai üveg, festett üveg, aranyművésárú, vascső, csavarok stb. — Jugoszlávia: Az aranyvámfelpénzt 1000 százalékosra szabták meg. A bviteli vám egyelőre az itt következő cikkeknel szünt meg: búza, rozs, árpa, zab, tengeri, káposzta, zöldbab, spenót, paradicsom, tök, paprika, burgonya, hagymafélék, lencse, szalonna, disznó- és libaszir.

Magyarországon nagy cukorexportra számítanak. Az utóbbi napokban több ajánlat érkezett a román importőrökhez a magyarországi cukorgyárak részéről. Magyarországon az idén is bőséges cukortermés lesz, úgy, hogy a tavalyinál jóval nagyobb exportra számítanak. A múlt télen igen sok magyar cukrot hoztunk be, ami le is szorította az itteni cukorárakat. A cukorgyárosok kérelmére azonban felemelték

Figyelmeztetés!

A „PODOL“ a legkiválóbb lábapoló szer már az ország minden gyógyszerárán és dro. eriajában kapható s így könnyen meggyőződhetik csodálatos hatásáról. Erős láb- vagy hónaljizzadás ellen nincs jobb, sőt hasonló hatású szer sem, mint a közkezdelt „PODOL“. Már kétszeri használat után tökéletes gyógyulás. Ovakodják az értésten utánza októl.

a cukor behozatali vámját kilogramonként 10 aranybanról 30 aranybanira, ami hosszú időre kizárta a magyar cukrot piacunkról. A bukaresti cukorközpont közben szorgalmasan emelte a cukor árát úgy, hogy ma már a magyar cukor megint konvenial nekünk és legutóbb nagyobb tételeket is hoztak be. A magyar cukor ára ab határ 256 cseh korona, amihez jön 13 lejes vám. De még a magas vám dacára is mindig olcsóbb, mint a belföldi cukor, amelyet most a bukaresti cukorelosztó központ kilogramonként 23 lejért árul.

Kisorsolják az államsorsjegyeket. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter tervbe vette, az összes államsorsjegyek kihuzását. A sorsolás az 1884—1889. években kibocsátott államsorsjegyek kihuzásával fog kezdődni.

A horvátországi ipari vállalatok nagy veszteségei. Zágrábból jelentik: Horvátországban és Szlavóniában, a legutóbbi statisztika szerint, 1924-ben összesen 454 részvénytársaság működött, amelyek másfélmilliárd dinár alap-tőke mellett: 325 millió dinár veszteséggel dolgoztak. Ez a horribilis veszteség igazolja legjobban a jugoszláv gazdasági helyzet krízisét. A veszteségek leginkább ipari vállalatoknál mutatkoznak.

Dalmáciában bevonják az osztrák-magyar bankjegyeket. Belgrádból jelentik: Az olasz és a jugoszláv kormány közös meg- egyezése alapján Dalmáciában szeptember 30-ig fogják a régi osztrák-magyar bankjegyeket — egy a napokban közzéteendő rendelet szerint — becserélni. A becserélés technikai műveletét a zárai pénzügyi tanács végzi.

Árverés a kolozsvári vámhivatalnál. A kolozsvári vámhivatal szeptember 11-ére árverést hirdet. Az árverésen, amely reggel 8 óra- kor veszi kezdetét, eladásra kerülnek textil, üveg, vas, papír, rumesszencia és más külön- böző cikkek. Az árverési feltételek a vámhiva- talnál és az iparkamaránál tudhatók meg.

Vidéki amatőrfényképezők kírjenek árjegyzéket



POLITZER
fotóáruházától Carei-Mare.
Vidéki szétküldés. Alapít-
tatott 1896.

Ha szövezi kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, az
színtülja az utat

Marosvásárhelyre és tekintse
SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermék,
szitalosok furnírozáségeiket legolcsóbban itt szerzhetik be



Alexander Adler
BRADENAR
Sándor
Mándorhaktár bőr és szövött kesztyűben

A konkurencia

tehetetlen

fürge, a legnagyobb ügyességre van a vásárló közönségnek szüksége. Szerezzen egy jó, megbizható, állandó bevásárlási forrást, különben

szükségletének beszerzésénél. Áll ez különösen a férfi szövet, bélésárú és női kabátszövet kelmékre. Tegyen egyetlen kísérletet és hálával lesz eltelve

Schwartz Jenő utódával,
Cluj, Strada Regina Maria No. 14. (volt Deák Ferenc-utca)
férfi szövet- és bélésárú külföldi lerakata.

Hétfő,

A lej: 2
pesten —
Koloz
hangulat
történet, dél
Az árfolyan
Bács 28
pest 345—
39 45, Nev
992, Milán

Zürich
208-50, Ne
2430-00, M
pest 72-60,
255-00, Va

Bukare
—, —, Lo
8-13, Zár
Budapest —

Bukare
márka 48
sterling 975
38-50, olas
355, dollár
shilling 28-5
6-05, belga

A

Haggibbor
gibbor első
fiatal együtt
észi szezon e
zés alkalmáv
dolgában ne
egyesületeink
ben pedig fe
a Kinizsi ellen
tanúságot, tel
utóbbi szerepl
közést a maga
következő össze

Haggibbor
Virág, Braun,
Reményi, Rose

Husosok: —
Szilágyi II.—E
rosan.

A mérközés
patai foguak n
vasutasok Deák
kénytelenek az
közreműködésér
toria gyézelm
A CFR-pá
KMTE mérköz
Erdély össze
mérközések leb
Bécsben a
deni. Kedden a
próbára a Hako

Prima
viggononként,
nek és fogyasztó
szállit: Starul
talya Cluj Pia

MAR
Cluj, Play
פארק
בוארען
ד נאכטאדעס
אויף פערלאנגען.

TŐZSDE

Szeptember 5 én

A lej: Zürichben 255 00, Párisban 10 45, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. Ma délelőtt általában tartózkodó hangulat uralkodott. Üzletkötés nagyon kevés történt, délután pedig teljesen szünetelt a forgalom. Az árfolyamok a következők:

Bécs 28 60—28 75, Prága 6 00—6 04, Budapest 345—347, Páris 9 55—9 65, Zürich 39 30—39 45, Newyork 201 00—202 50, London 983—992, Milánó 8 25—8 35.

Zürich. Zárlat: Berlin 123 25, Amsterdam 208 50, Newyork 518 00, London 2511 50, Páris 2430 00, Milánó 2075 00, Prága 1535 00, Budapest 72 60, Belgrád 922 50, Bukarest 255 00—255 00, Varsó 92 50, Bécs 73 05.

Bukarest. Devizák: Páris 9 55, Berlin —, London 985, Newyork 202 50, Milánó 8 13, Zürich 39 25, Bécs 23 70, Prága 6 02, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 760, német márka 48 50, leva 1 50, török lira 116, font sterling 975 francia frank 9 65, svájci frank 38 50, olasz lira 8 05, drachma 3 10, dinár 355, dollár 201 50, lengyel forint 35 00, osztrák schilling 28 50, magyar korona 28 50, cseh korona 6 05, belga frank —, holland forint —.

SPORT

A mai sportprogram

Haggibbor—Husos. A jóformában lévő Haggibbor első ellenfele a bajnokságban a Husosok fiatal együttese lesz ma délután. A Husosok az őszi szezon első futballmérkőzéseinek egy körmérkőzés alkalmával bizonyították, hogy játéktudás dolgában nem maradnak messze régi elsőosztályú együleteinktől, küzdőképességben és lelkesedésben pedig felül is mulják őket. Bár a Haggibbor a Kinizsi elleni mérkőzésén nagy klasszisáról tett tanúságot, teljes formáját kell kijátszania, ha legutóbbi szerepléséhez méltó módon akarja a mérkőzést a maga javára eldönteni. A két csapat a következő összeállításban szerepel:

Haggibbor: Rosenfeld—Pollák, Diamantstein—Virág, Braun, Klein, Fahn, Fleischer, Farkas, Reményi, Rosenfeld.

Husosok: Tosan—Porutin, Szabó—Ban, Gabos, Sallágyi II.—Kozma, Kaucsár, Vincze, Désy, Marosan.

A mérkőzés előtt a Victoria és a CFR csapatai fognak nehéz küzdelmet vívni egymással. A vasutasok Deák Fifivel erősítik meg csapatukat, kénytelenek azonban Végh Gyula és Kronstädter közreműködéséről lemondani. Ilyenformán a Victoria győzelme valószínűnek látszik.

A CFR-pályán KAC—RMS és KKASE—KMTÉ mérkőzések zajlanak le.

Erdély összes városaiban folytatják a bajnoki mérkőzések lebonyolítását.

Bécsben a Hakoah a Vienna ellen fog küzdeni. Kedden a prágai Slavia elleni mérkőzés teszi próbára a Hakoah játékerőjét.



Prima tüzifát

Vaggonként, önként vagy áprítva, kereskedőknek és fogyasztóknak legjutányosabban házhoz szállít: **Staruinta Romaneasca S. A.** főosztálya Cluj, Piața Unirii 20. 229. Telefon 804.



MARTIN PAL Jun.
Cluj, Piața Mihail Viteazul 25.
כשר ועלכווארען פאבריק
עריצונט אללערלייא ועלכווארען
פאסטפאקעטע ווערען פראכט פער נאכאחאפט
עפעקטוארש. פריידקראנט אונד העשר אויף פערלאנגען.

GAJZÁGÓ MÁRTON
Cluj, Str. Regina Maria No 21.
ה'תש"ה ז'נד איממער אין ל'אנער
késes, műköszörüs, műszerész, nickelőző-telep.

HOTEL IMPERIAL ORSOVA
Értesítem a nb. közönséget, hogy a hotel „IMPERIAL”-t megítem és azt utonnan szevezve a nb. község rendelkezésére bocsátom. A szobák tisztasága, ételek és ita'or jó minőségére legyen garancia addigi hiraevam Szives látogatást és a nb. közönség pártfogását tisztelettel kérem.
Özv. Luftschützné

Közvetlen import
Kávé, tea, cacao, szardiniák, fűszer és déligyümölcsök, péterswaldi és belga zinkweiss, schellack, minium, steirgelét, paraffin, stearin, ásvány és gyógyvizekben.
Szatmári Kereskedelmi Részvénytársaság, Satu-Mare.
Sürgönycim: „Hermes” Telefon: 205

Uj OSRAM lámpák
Uj világítódrot Javitott fényhatás Tetszetős cseppalak

Nincs már többé nehézség!
El lett hárítva az államvasutaknak a hivatalos lap augusztus 31-iki számában közzétett 774 számú rendelete által, amely mátol kezdve az ország minden vasúti állomásán megtalálható. Ennél fogva
Jöjjenek Bucurestibe
a román stílusú termékeknek a Paroul Carolban megnyitott kiállítására. 75% **engedmény a vasutakon.** Semmiféle igazolvány nem szükséges. A kiindulási állomásom egy féljegy váltandó, amely a kiállításon eszközölt látványoztatás alapján a visszautazásra is szolgál. A kiállítás csak szeptember 10-ig tart.

Kérjen mindenütt
Pierre
borotva-pengét.
A legjobb fémkeverék, a legtokéletesebb gyártmány. Garantált minőség. 1800

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Éva (Karácsonyi Ili, Neményi Lili, Tompa Béla, Ihasz fellépésével, olcsó helyárakkal, sorozat 7)
Vasárnap d. u. 6 kor: Fanni és a cselédkérdés (Leszállított helyárakkal, Poor Lili fellépésével, sorozat 8)
Vasárnap este fél 9-kor: A hamburgi menyasszony (Lengyel Irén és Neményi Lili fellépésével, napi bérlet 5 sz. A sorozat 9)
Hétfő: Falu rossza (Ünnepi előadás Blaha Lujza születésének 75-ik évfordulóján, Szentgyörgyi István és Hegyi Lili fellépésével, leszállított helyárakkal. Bevezető előadást tart Janovics Jenő dr. Bérietszünetben, sorozat 10)
Kedd: Nótás kapitány (Karácsonyi, Neményi, Erényi, Ihasz, Tompa, Leöveyvel. Napibérlet 6 sz. B, sorozat 7)
Szerda: Elsőler Fanni (Lengyel Irén fellépésével, napi bérlet 7 sz. A, sorozat 12)
Csütörtök: A nagyságos asszonyt már láttam valahol (Udmaság, először, premiabérlet 2 sz., sorozatszám 13)
Péntek: A nagyságos asszonyt már láttam valahol (Napibérlet 8 sz. B, sorozat 14)
Szombat d. u. fél 4-kor: Kaméliás hölgy (Poor Lili fellépésével, olcsó helyárakkal, sorozat 15)
Szombat este: fél 9-kor: Dolly (Operettújdonsg, először, premiabérlet 3 sz., sorozat 16)
Vasárnap d. u. fél 3 kor: Arváosra (Lengyel Irén fellépésével, olcsó helyárakkal, sorozat 17)
Vasárnap d. u. 6 kor: Délibáb (Poor Lili fellépésével, leszállított helyárakkal, sorozat 18)
Vasárnap este fél 9-kor: Dolly (Operett, 2-odszor, bérletszünet, sorozat 19)
Hétfő: Dolly (3-adszor, napi bérlet 9 sz. A, sorozat 20)
Kedd: Dolly (Napibérlet 10 sz. B, sorozat 21)

Heti műsor a Szinkör-mozgóban
Csak délutáni előadások, 3 és 5 órai kezdettel.

Vasárnap délelőtt fél 12 órakor egész nap műsor a gyermekelőadás. **Coco mint toreador. Fatty mint kalandor. Pipp és Flipp éhenkórászok.** Továbbá a nagy **Párisi olimpiász.** 2 felvonásban. Sporteozmény.
Hétfőn, kedden, szerdán, szept. 7, 8 és 9-én, **Legyen a férjem.** 5 felvonásban, a tudéri Viola Dána-val.

Mozgók műsora.
Urania-mozgó. Vasárnap, szeptember hó 6. **Montmartre grófnője.** II. rész. A szerelem tragédiája monumentális film folytatása. Az utolsó és legérdekesebb rész.
Apollo-mozgó. Vasárnap, szept. 6. **Zigotto és Chapline.** Nagy amerikai filmbohózatok, 7 felvonásban.
Select-mozgó. Vasárnap, szeptember 6. **A spanyoltáncosnő.** Rendkívüli szentimentális és bűnügyi dráma, 9 felvonásban. Főszerepben Pola Negri és Antonio Mor.no.

Az őszi és téli divat
szenzációs szép anyagjai
Londonból
eredeti angol kabát- és kosztüm-kelmék,
Párisból
utcai ruhákra alkalmas bordurós és sima „Kasha” és „Thy-Baia” anyagok natur és az összes divat pastel színekben, gyapju trikók kabátokra és jimperekre, estélyi ruhákra velour, chiffon, lamé, arany és szines selyem csipke volánok, selyem mouse'in brochsek izléses választékban
megérkeztek!
Butorszövetekben, paplanbrocatokban nagy választék.
Grünwald és Steiner
női divatkülönlegességek áruhaza,
Cluj, Piața Unirii No 12. Telefon 961.

APRÓHÍRDETESEK

Házasság. Magánhirdetés.
 A legszigorubb információ is kibíró 30 éves izr. építő és építésmester, fess, magas, jóméjű, kifogástalan korrekt műszober nősülne v. benősülne jómódu családba. Csakis csinos külsejű, intelligens hölgyek hozzáértő, ak szíves kimerítő levelüket l. évi címmel. Diszkrétó utibrosútlatsz. Cím: Rudolf Mosse, Budapest VI. 9806
 Iplomás 30+ jelző.

Férjhez adnám 22 éves rokonomat 100 000 lei hozománytal, bucorral és zengyével, önálló jobb iparhoz vagy állandó jó állással rendelkező hivatalnokhoz. Leveleket „Szép” jelgére a kiadóba kérek. 9798

Engros üzletben fűszer és gyarmatárú szakmábó keresetek egy ügyes és jóméjű, erős segéd, kinek jó kézírása van, jó számoló és ügyes eladó. Adják be sajátkezűleg irt pályázatukat fizetési igényeik megjelölésével német és magyar nyelvben Deutsch Zsigmond és Társai céghez, Braszov Szombatón zárva. 9300

Nyomdák! Könyv-kötészetek!
Fűződrót minden számban és mennyiségben szállít gyári áron a **Tip. Fraternitas** Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ajánlatot szívesen fogadjunk. Nagyobb tetelű elvitelre is utazunk.
 Középsiskolás vagy felsőiskolás leányokat teljes ellátásra elküldöz. Katzné, Cluj, Jokai-u. 21.

Eladó egy komplett faaprító telep összes gépekkel, előnyös feltételek mellett. Megtekinthető Vajdaságban. 9784

HUNWALD
 Cluj, Str. Vlahoja (volt Bolyai-u.) 8. Telefon 147



Üvegcsiszoló és tükrögyár. Táblaüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás páncél újraforgatás. 100+

Perfekt rövidárus segédet felvesz „Helios” Főter 7, ugyanott tanuló fizetéssel felvétetik. 9791

Keresek egy francia, német és zongorázni tudó nevelőnőt, ki leányomat taníttatná. Cím: Kahan Ignác, fakerekező, Calatele, jud, Cojocna. 9794

Fabrikfortreter und Niederlage
STANIOL
 Gelatin und Aluminium folien. Fabrikspreise ab Timisoara, Reich Naftali, Timisoara, Spion-Gasse 12.

Szakképzett vaskereskedősegéd, ki a román, német nyelvet is bírja, állást keres. Ajánlatok „Asas” jelgérrel a kiadóba küldendők. 9797

Commis
 der Mode Manufakturbranche tüchtiger Verkäufer und Auslagerangeur findet sofortige Aufnahme bei Leopold Berkovits & Sohn - Oradea

Nagyszentmiklósi
 érkező valóságos utazók figyeimébe. Jakab Ferenc szállója és éttermében szigorúan orth. kóser elsőrendű és izléses ételek kaphatók, olcsó árak mellett. 9748

Ujévi képeslapokat százként jól szortírozva 350 leiert szállítja franco a „SAFRUTH” könyv- és papírkereskedés, Cluj, P. Mihai Viteazul 88.

Románul beszélő és oktatni tudó orleveles zsidó tanítónőt keresek 7 éves leányka mellé vidékre. Cím a kiadóban. 9801

Elegánsan berendezett, külön bejárattal butorozott szoba Főter közelében ur embernek kiadó, kóser ellátással. Ugyanott ebéd és vacsora koszt külön kapható. Cím a kiadóban

Reszelő-vágó üzem!
 Használt reszelők és rás-polyok újragása. Vidéki rendelések gyors eszközölése. - Kérjen ingyen árjegyzéket.
Szilágyi és Pusztai
 Oradea-Mare
 Calea victoriei No 29.

Eladó mintegy 800 Hl jó transport pálinkás hordó. Érdelklődni a kiadóhivatalnál.

Szerkesztői üzenetek

K. W. Dej. Minthogy ügye eljárás alatt van, a dolog nem sürgős. Ha befárad egyéb miatt Kolozsvárra, tessék a délutáni órákban fölkeresni bennünket, esetleg ajánlhatunk megfelelő jogtanácsost.
H. R. Aviva. A cluji Kereskedelmi és Ipar-kamara adhat önnek kimerítő fölvilágosítást.
M. H. Gherla. Ilyen rendelkezés csak a hivatalos minőségben kiküldötték javára áll fenn.
Felsővisó. Sok érzés és melegség van írásiban, de hiányzik belőlük a formakészség. Hogy nyomdafestéket láthassanak, ahhoz még sokat kell tanulnia.
H. H. Sighetul-Marmatiei. Leginkább külföldi sört fogyasztanak, főleg bajor söröket.
G. M. Salonta-Mare. Mi nem felelhetünk más lapok téves közléseért. Ha az állomás vezetősége nem tud róla, akkor nyilván nincs is érvényben ilyen rendelet. Az ön információja teljesen helytálló.
F. D. Halmeu. Legjobb, ha ezt az ügyet a cseh konzulátuson tisztázzák.
Mőszachék. Nincs. Minden jelentős mizrahi mozgalmi eseményről az Uj Kelet beszámol.
H. B. Bistrita. Egész nap nyitva tarthatók.
L. J. Sibiu. Genovában öt-hatezer lejből gondmentesen lehet megélni.
K. E. Satmar. Ügyét a kiadóhivatal elintézte.
S. E. Sibiu. Wir führen einen Kampf gegen offene und verkappte Feinde, sehen uns aber nicht veranlasst gegen Staatskluge ins Feld zu ziehen, deren Rüstzeug nicht nur rostig, sondern auch mit dem Schmutz der Gehässigkeit besudelt ist.
X. Y. Az ideiglenes bizonyítvány alapján is beírják.
W. E. Timisoara. Tessék a „The National Jewish Daily” szerkesztőségéhez fordulni, Newyork 183 East Broadway. A kongresszusról dr. Fischer, a temesvári orvosi szaklap kiadó-szerkesztője adhat alapos fölvilágosítást.

R. A. Bistrica. Az eredmény eddig nem érkezett hozzánk.
F. F. Seini. Egyelőre csak Bukovina és Beszarábia zsidóiról van szó. Tessék lapunkat figyelemmel kísérni, mi ez ügyekről pontos és kimerítő információkat adunk.
Gépész 30. Fenti üzenetnél többet önnek sem szolgálhatunk.
O. B. Déva. Egyelőre gyöngék. Reméljük, hogy megizmosodnak és akkor használhatók lesznek.
J. Poeni. Szívesen köztük volna, de akkor már elvesztette aktualitását.

Időt, pénzt takarít meg, ha nem főz be paradicsomot, hanem helyette

M. M. paradicsomkonzervet

vásárol. Minden csemege- és fűszerüzletben kapható lesz. Kérjen ajánlatot **M. M. Konzervgyártól**, Timisoara. — Sürgőnycim: EMEM. Telefon: 20-32. Lloyd 3962

Átköltözöm a Cal. Reg. Ferdinand 6 alá

15 nap kiköltözés előtt **15 nap**

Eredeti Rosenthal készletek

12 szem.	74 darabból álló szerviz	3280
6 „	26 „ „	1238
12 „	kávés „	760
12 „	teás „	760
12 „	feketés szerviz, tálcával	760
6 pár	teáscsésze	360
6 pár	feketekávés csésze	240

Karlsbadi színes teáscsésze párja 25
 Karlsbadi színes teásszerviz, 6 személyes . . 420

6 személyes metszett pohárkészlet üveggel lei 390

FISCHER CLUJ

Kiköltözés előtt 15 nap!

Szerkesztőség kiad...
 3181
 Dl. Bama...
 Disztér 2. II. 8.
 1925 szeptember
Ha Cuza
 Tecuciban tegnap mellett antiszemita szombaton reggel letti szomszédfaluban tében. Vasárnap re Technic autójával Cuza professzor Vo lott meg. Délfelé h az őrnagy udvarára tották meg a népg meg. Megnyitó be nemsokára itt lesz jut. Ekkor pedig e eltörölje a kamarát rinte mindkettő föl legekkel fog kormá adóbehajtó intézmé nem kell adót fizet az adóztatások fed hozni. Az országotól, de különösen a után jöttek be az A népgyűlés eg csupán amikor a n hazament. Investiben táltak. A tecuci zsmat keltett a népg előző napokon n Galatzba.
 Ez a jelentés tban rávilágít Cuza fesszor nagylelkűen ha ő uralomra jut adót fizetni, mert sához szükséges öss előteremteni. Mintlókora tért rá, sem hogy Cuza a „más Az elfogulatlan hogy azok az elve gyűlésen hirdették fennálló államrend ségi politikus, vag exponense hangozt régen felszisszent het egyébként, ho szónoklatok és a lyan venni. Igaz, szempontból, tul kat, ha nem tudn hatása van az ily Cuza ur ne gond zsebünket feltjük. tozunk, azt utolsó adókimutatások i ugyanis Erdély j regát. Az erdélyi pedig zsidókból k niai háztartás ter tolni és miután annyiankat áttéte Mi azonban n rendet. Engedje továbbra is évr adónkat. Mi fejle kat, amelynek ar növekednek. A tekinteni attól, Hogy őszinték le akik ezeket a pé nak bennünket, egy üzlet normá a rendes könyve élet normális kö akkor mi kalmá ragudják: ahely zésére bocsátaná gazdálkodunk, a hivatalba és jó államháztartás Mert mi rossz á